Upozornění: tento překlad je neautorizovaný a pracovní.
Nebyla provedena ani jeho jazyková, ani věcná korektura.

Manifest UNESCO/IFLA o multikulturní knihovně

Multikulturní knihovna – brána ke kulturně rozmanité společnosti vedoucí dialog

Všichni lidé žijí v čím dál různorodější společnosti. Na světě existuje více než 6 000 jazyků. Každoročně narůstá míra mezinárodní migrace, takže roste i počet lidí s komplikovanou identitou. Globalizace, větší migrace, rychlejší komunikace, snadná doprava a další síly 21. století vedou k narůstající kulturní různorodosti v mnoha zemích, kde tomu tak dříve nebylo, nebo kde stávající multikulturní prostředí ještě vzrůstá.

„Kulturní rozmanitost" nebo „multikulturalismus" hovoří o harmonické koexistenci a interakci různých kultur, kde „kulturu chápeme jako soubor osobitých duchovních, materiálních, intelektuálních a citových rysů společnosti nebo sociální skupiny, a kde kultura krom umění a literatury zahrnuje životní styl, způsoby soužití, hodnotové žebříčky, tradice a víru"[1]. Kulturní rozmanitost nebo multikulturalismus tvoří základní kámen naší kolektivní síly v místních komunitách a v globální společnosti.

Kulturní a jazyková rozmanitost je společným dědictvím lidstva a měli bychom ji pro užitek všech střežit a uchovávat. Je zdrojem výměny, inovace, kreativity a pokojného soužití mezi lidmi. „Úcta k rozmanitosti kultur, tolerance, dialog a spolupráce v atmosféře vzájemné důvěry a porozumění patří k nejlepším zárukám mezinárodního míru a bezpečnosti."[2] Proto by knihovny všech druhů měly na mezinárodní, národní i místní úrovni reflektovat, podporovat a prosazovat kulturní a jazykovou rozmanitost a tak přispívat k dialogu mezi kulturami a k aktivnímu občanství.

Jelikož knihovny slouží různým zájmům a komunitám, fungují jako výuková, kulturní a informační střediska. Při podpoře kulturní a jazykové rozmanitosti se knihovny řídí závazkem vůči principům základních svobod a rovnému přístupu k informacím a znalostem pro všechny, to vše při respektování kulturní identity a hodnot.

Principy

Každý jedince v naší globální společnosti má právo na plný rozsah knihovnických a informačních služeb. Při podpoře kulturní a jazykové rozmanitosti by knihovny měly:

- sloužit všem členům komunity, aniž by existovala diskriminace založená na kulturním a jazykovém dědictví;
- poskytovat informace v příslušných jazycích a písmech;
- poskytovat přístup k široké škále materiálů a služeb odrážejících existenci všech komunit a jejich potřeb;
- zaměstnávat personál, který odráží různorodost komunity a který je vyškolen pro práci s různými komunitami.

Knihovnické a informační služby v kulturně a jazykové různorodém prostředí zahrnují jak poskytování služeb všem typům uživatelů, tak poskytování knihovnických služeb konkrétně zaměřených na porozumění kulturním a jazykovým skupinám. Zvláštní pozornost by měla být

[1] Všeobecná deklarace UNESCO o kulturní rozmanitosti, 2001.
[2] Ibid.

věnována skupinám, které jsou v kulturně různorodých společnostech často marginalizované: menšinám, uchazečům o azyl a uprchlíkům, občanům s povolením k dočasnému pobytu, zahraničním dělníkům a domorodým komunitám.

Úkoly multikulturních knihovnických služeb

V kulturně různorodé společnosti by se měla pozornost zaměřit na následující klíčové úkoly, které se týkají znalostí, gramotnosti, vzdělání a kultury:

- prosazovat chápání pozitivní hodnoty kulturní rozmanitosti a podporovat kulturní dialog;
- podporovat jazykovou různorodost a úctu k mateřskému jazyku;
- usnadnit harmonické soužití několika jazyků, včetně výuky více jazyků od útlého věku;
- chránit jazykové a kulturní dědictví a podporovat vyjadřování, tvorbu a šíření ve všech příslušných jazycích;
- podporovat uchování ústní tradice a nehmotného kulturního dědictví;
- podporovat zařazení a účast osob a skupin pocházejících ze všech různých kulturních prostředí;
- podněcovat informační gramotnost v digitálním době a zvládnutí informačních a komunikačních technologií;
- podporovat jazykovou rozmanitost v kyberprostoru;
- podporovat všeobecný přístup do kyberprostoru;
- podporovat výměnu znalostí a nejlepších zkušeností v souvislosti s kulturní pluralitou;

Řízení a provoz

Multikulturní knihovna očekává, že všechny typy knihoven přijmou integrovaný přístup ke službám. Ústřední aktivity knihovnických a informačních služeb v kulturně a jazykově různorodých komunitách jsou centrální, ne „oddělené“ nebo „dodatečné“, a měly by vždy odpovídat místním a konkrétním potřebám.

Knihovna by měla mít koncepci a strategický plán, v nichž by definovala své poslání, cíle, priority a služby v souvislosti s kulturní rozmanitostí. Plán by měl vycházet ze zevrubné analýzy potřeb uživatelů a vhodných pramenů.

Činnost knihovny by neměla probíhat izolovaně. Podpory by se mělo dostat spolupráci s příslušnými skupinami uživatelů a odborníky, a to na místní, národní či mezinárodní úrovni.

Ústřední činnost

Multikulturní knihovna by měla:

- rozvíjet kulturně rozmanité a mnohojazyčné sbírky a služby, včetně digitálních a multimediálních pramenů;
- přidělovat finanční prostředky na uchování kulturního vyjádření a dědictví a klást při tom zvláštní důraz na ústní, domorodé a nehmotné kulturní dědictví;

- spustit programy podporující vzdělání uživatelů, informační gramotnost, nové moderní prameny, kulturní dědictví a mezikulturní dialog jako nedílnou součást služeb;
- prostřednictvím uspořádání informací a přístupových systémů poskytovat přístup k pramenům v příslušných jazycích;
- rozvíjet marketing a přesahové materiály ve vhodných sdělovacích prostředcích a jazycích, aby tak knihovna přitáhla různé skupiny uživatelů.

Personál

Zaměstnanci knihovny vystupují jako aktivní prostředníci mezi uživateli a prameny. Proto by se jim mělo dostávat odborného vzdělání a trvalého proškolování zaměřených na služby pro multikulturní komunity, komunikaci mezi kulturami a citlivý přístup, antidiskriminaci, kultury a jazyky.

Personál multikulturní knihovny by měl odrážet kulturní a jazykové rysy komunity, aby tak zajistil kulturní uvědomění, reflektoval komunitu, které knihovna slouží, a podporoval komunikaci.

Financování, legislativa a organizace

Nabádáme vlády a další příslušné rozhodovací orgány, aby zakládaly a náležitě financovaly knihovny a knihovnické systémy, aby tak kulturně různorodé komunity měly volný přístup ke knihovnickým a informačním službám.

Služby multikulturní knihovny jsou ve své podstatě globální. Všechny knihovny, které se zapojí do činnosti v dané oblasti, se při rozvíjení těchto projektů musí účastnit aktivit místních, národních nebo mezinárodních organizací. Aby se získaly údaje potřebné pro informovaná rozhodnutí a zajištění náležitého financování, je třeba provádět výzkum, A výsledky výzkumu a osvědčené postupy by měly být šířeny, aby tak fungovaly efektivní služby multikulturní knihovny.

Implementace prohlášení

Mezinárodní společenství musí uznat a podporovat roli, kterou knihovny a informační systémy hrají v podpoře a ochraně kulturní a jazykové rozmanitosti.

Žádáme proto rozhodovací orgány na všech úrovních a knihovnickou komunitu na celém světě, aby šířily toto prohlášení a realizovaly principy a aktivity v něm nastíněné.